

5.6.2017

KESKI-UUDENMAAN AVUSTAJAKESKUS YHTEISTOIMINTASOPIMUS

1. Sopimuksen tausta

Kuntien lakisääteinen tehtävä on joko tuottaa itse tai muutoin järjestää vaikeavammaisille henkilöille henkilökohtainen apu ja siihen liittyvät työsuhteen tukipalvelut. Kunnat järjestävät henkilökohtaisen avun pääsääntöisesti työnantajamallin mukaisesti, jolloin avustettava toimii työnantajana avustajalleen. Perustettava avustajakeskus toimii sijaismaksajapalveluna toteuttaen palkanmaksun avustajille ja vastaten muista maksuvelvoitteiden toteuttamisesta työnantajien puolesta, neuvon työntekijöitä ja työnantajia työsuhdeasioissa sekä avustaa työnantajia avustajien rekrytoinnissa.

Tällä sopimuksella sovitaan Keski-Uudenmaan Avustajakeskuksen perustamisesta hoitamaan vastuukuntamallin mukaisesti sopijakuntien alueella.

2. Sopimuksen osapuolet

Tämän yhteistoimintasopimuksen osapuolet ovat Hyvinkään kaupunki (vastuukunta), Järvenpään kaupunki, Mäntsälän ja Pornaisten kunta (Mustijoen perusturva), Nurmijärven kunta ja Tuusulan kunta.

3. Sopimuksen tarkoitus

Tällä sopimuksella perustetaan Avustajakeskus huolehtimaan sopimuksen osapuolten järjestettäväksi säädettyjen, kohdassa 4. tarkemmin yksilöityjen lakisääteisten, sekä muiden yhteisesti sovittujen palvelujen järjestämiseksi.

Tämä on kuntalain (410/2015) 49 §:n tarkoittama yhteistoimintasopimus, jolla Hyvinkään ja Järvenpään kaupungit, Mäntsälän ja Pornaisten kunnat (Mustijoen perusturva), Nurmijärven kunta ja Tuusulan kunta antavat tässä sopimuksessa ja sen liitteissä yksilöidyt palvelut Hyvinkään kaupungin hoidettavaksi jakaen toiminnan vaatimat kustannukset keskenään tässä sopimuksessa jäljempänä määritellyn jakoperusteen mukaisesti.

4. Yhteisesti järjestettävät palvelut

Avustajakeskuksen toimesta järjestetään yhteisesti seuraavat palvelut:

- neuvonta ja ohjaus työsuhteeseen liittyvissä asioissa

- palkanlaskenta ja palkkojen ja sivukulujen maksaminen ja tilitykset
- lakisääteisten vakuutusten hoitaminen
- työterveyshuollon sopimusten, maksujen ja korvaushakemusten hoitaminen
- muiden avustajasta aiheutuvien kulujen maksaminen (m.m. matkat, pääsyliput)
- työnantajien ja avustajien neuvonta palkkoihin, työsuhteen ehtoihin, noudatettavaan lainsäädäntöön, kuntien ohjeistuksiin ja työehtosopimuksiin liittyen
- uusien avustajien rekrytointi ja avustajien sijaisvälitys.

Toiminnan järjestämisen tapa ja tavoitteet on tarkemmin määritelty perustettavan yksikön päivitetyssä perustamissuunnitelmassa, joka on tämän sopimuksen liitteenä. Osapuolet sitoutuvat sen noudattamiseen (liite 1).

Palvelujen sisältöön tai järjestämistapaan voidaan vastuukunnan päätöksin tehdä sellaiset muutokset, jotka ovat seurausta palveluihin liittyvän lainsäädännön muuttumisesta tai valvovan viranomaisen päätöksestä.

Palvelujen sisältöön ja järjestämistapaan voidaan kaikkien kuntien edustajien hyväksyessä ohjausryhmässä tehdä sellaiset muutokset, joilla voidaan järjevöittää toiminnan toteuttamista perustamissuunnitelman tavan ja tavoitteiden mukaisesti.

Kuntien vammaispalvelujen sosiaalityöntekijät tekevät päätöksen henkilökohtaisesta avusta työnantajamallilla ja vastaavat vammaisten henkilöiden sosiaalityöstä koko prosessin ajan.

5. Hallinto ja päätöksenteko

Avustajakeskuksen hallinnosta ja sitä koskevasta päätöksenteosta vastaa Hyvinkään kaupunki, sosiaali- ja terveyslautakunta.

Yhteistoiminnan järjestämistä varten perustetaan sopimuskuntien nimeämistä johtavista sosiaalitoimen viranhaltijoista koostuva Avustajakeskuksen ohjausryhmä (jäljempänä ohjausryhmä). Kukin sopimusosapuoli nimeää ohjausryhmään yhden jäsenen ja tälle henkilökohtaisen varajäsenen toimikaudeksi.

Ohjausryhmän puheenjohtajaksi valitaan ensimmäisenä Hyvinkään kaupungin edustaja. Puheenjohtajuus kiertää muiden sopimuskuntien kesken niiden asukasluvun mukaisessa järjestyksessä. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja valitaan vuodeksi kerrallaan. Ohjausryhmä nimeää puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan keskuudestaan.

Ohjausryhmän tehtävänä on avustajakeskuksen yksikön talousarvioesityksen valmistelu ja esitysten tekeminen yksikön toiminnan kehittämis- ja

muutostarpeista, sekä sopimusosapuolten välisen yhteistyön järjestäminen. Ohjausryhmä voi tehdä harkintansa mukaan sopimuskunnille esityksiä sopimuksen muutoksista.

Avustajakeskuksen yksikön johtavana viranhaltijana toimii Hyvinkään vammaispalvelujen johtava sosiaalityöntekijä, tai tämän estyneenä ollessa hänen esimiehensä tai nimetty sijaisensa.

Avustajakeskuksen aloitusvaiheessa toimii noin vuoden ajan syyskuusta 2017 alkaen projektiryhmä, jonka tehtävä on tukea uuden avustajakeskuksen aloittamista, tiedottamista ja toimintaa aktiivisella valmistelevalla roolilla. Projektiryhmän työskentelyaikaa jatketaan tarpeen mukaan. Kukin kunta nimeää projektiryhmään 1-2 edustajaa.

Projektiryhmän tehtäviä ovat:

- viestintä kunnan asiakkaille muutoksesta; viestintä uudesta toimintatavasta
- toimintatavoista sopiminen ja ohjaaminen kunnan työntekijöiden ja avustajakeskuksen välillä.

6. Muu organisaatio

Avustajakeskuksen toiminta järjestetään pääosin Hyvinkään kaupungin omaa tuotantona.

Avustajakeskuksen organisaatio, toimintatapa ja henkilöstö järjestetään perustamissuunnitelman mukaisesti.

7. Taloudenohjaus ja rahoitus

7.1 Talousarvio ja suunnitelma

Avustajakeskuksen ohjausryhmän on vastuukunnan sosiaali- ja terveyslautakunnan päättämässä määräajassa tehtävä esitys yksikön seuraavan kalenterivuoden talousarvioksi sekä taloussuunnitelmaksi kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnittelukausi). Esityksessä tulee olla erikseen käyttötalous- ja investointiosa.

Sopimuskunnille varataan tilaisuus tehdä esityksensä yksikön talousarvion ja -suunnitelman valmistelussa. Esitys talousarvioksi ja -suunnitelmaksi käsitellään ohjausryhmässä ennen Hyvinkään sosiaali- ja terveyslautakunnan talousarviokokousta.

Talousarvioon otetaan yhteistoiminnan edellyttämät määrärahat ja osoitetaan rahoitustarpeen kattaminen sopimuskuntien maksuosuuksilla ja muilla tuloilla.

Avustajakeskus on osa Hyvinkään kaupungin kirjanpitoa ja sisältyy kaupunginvaltuuston hyväksymään talousarvioon.

7.2 Maksuosuudet ja niiden laskutus

Sopimuskunnan maksuosuus avustajakeskuksen menoihin määräytyy toimintavuoden toteutuneiden kustannusten perusteella.

7.2.1 Hallinnolliset kulut

Hallinnollisten kustannusten kuntakohtaisena jakoperusteena on kunkin kunnan työnantajamallissa toimivien työntajien lukumäärä (31.8. tilanne) suhteessa kunkin kunnan palkanlaskentatapahtumiin. Kustannukset jaetaan kuntien välillä seuraavalla laskentakaavalla:

$$\text{avustajakeskuksen kulut} / \text{avustajakeskukseen kuuluvien kuntien työntajat yhteensä} \times \text{kunnan työntajien lukumäärä} \times 0,5 = \text{summa 1}$$

$$\text{avustajakeskuksen kulut} / \text{avustajakeskuksen työntajien palkkatapahtumien lukumäärä syyskuussa} \times \text{kunnan työntajien palkkatapahtumien lukumäärä syyskuussa} \times 0,5 = \text{summa 2}$$

Summat 1 ja 2 yhteenlaskettuna muodostavat kunnan kokonaismaksuosuuden

Maksuosuus avustajakeskuksen hallinnollisesta talousarviosta lasketaan laskentakaavalla elokuun 2017 tietojen pohjalta vuodelle 2018. Elokuun 2018 tietojen pohjalta lasketaan talousarvion pohja vuodelle 2019.

Maksuosuuden ennakkomaksuerää kerätään talousarvion ja laskentakaavan mukaan kuukausittain.

7.2.2 Sijaismaksatuskulut

Työntajien avustajapalkat muodostavat kunnissa arviolta n. 20 kertaisen summan verrattuna hallinnollisiin ja ohjauksellisiin kuluihin. Tiedot kustannuksista löytyvät perustamissopimuksesta (liite 1).

Avustajakeskuksen sopimuskunnat maksavat todellisten kulujen mukaan oman kuntansa sijaismaksukulut.

Suurten kuukausittaisten kulujen takia maksuosuudet pyritään veloittamaan lähes reaaliaikaisesti.

Maksuosuusennakkoja maksetaan edellisen vuoden kahden vuosikolmanneksen (tammi-elokuu) keskimääräisen kuukausikohtaisen sijaismaksatuskulujen pohjalta Hyvinkäälle kuukausittain kuluvana vuonna. Kunkin vuosikolmanneksen jälkeen tarkastellaan

maksuosuusennakkoja ja tasataan euroja järjestelmistä otettavasta raportista, joka listaa toteutuneet sijaismaksatustiedot kuntakohtaisesti.

7.3 Siirtovelat ja vastasaatavat

Muut sopimuskunnat maksavat Hyvinkään kaupungille avustajakeskukseen siirtyvän henkilöstön siirtymisajankohdan lomapalkkavelat.

8. Valvonta ja raportointi

Sopimuskunnilla on oikeus saada isäntäkunnalta tietoja avustajakeskuksen toiminnan järjestämisestä, taloudesta ja kehittämisestä. Vastuukunta toimittaa palveluita koskevan vuosikatsauksen sopimuskumppaneille toimintavuotta seuraavan kalenterivuoden tammikuun loppuun mennessä.

Palveluiden toimivuutta ja kehittämisen tarvetta arvioidaan vuosittain ohjausryhmän toimesta. Ohjausryhmä käsittelee vuosittain yksikön toiminnalliset tavoitteet.

Kunkin sopimuskunnan nimeämällä henkilöillä on oikeus tutustua avustajakeskuksen kirjanpitoon ja hallintoon.

9. Salassapito, tietojen antaminen ja asiakirjat

Avustajakeskuksen työntekijällä ja viranhaltijalla on oikeus saada tietoa sopimuskuntien lain mukaan salassa pidettävistä tiedoista ja asiakirjoista siinä laajuudessa, kuin se tehtävien toteuttamisen kannalta on tarpeellista.

Avustajakeskuksen työntekijällä on oikeus pyytää sopimuskuntien viranhaltijoilta avustajiin liittyviä erilaisia tukipäätöksiä. Tällaisia ovat esimerkiksi sosiaalityöntekijän päätökset kuinka monta tuntia on myönnetty avustajan resurssia vammaiselle henkilölle per viikko. Sopimuskuntien viranhaltijoilla on velvollisuus toimittaa tiedot viipymättä.

Avustajakeskuksen henkilöstö on salassapitovelvollista Hyvinkään kaupungin tietoturvaohjeiden mukaisesti ja siten kuin laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja laki viranomistoiminnan julkisuudesta määräävät.

Toiminnassa noudatetaan henkilötietolain määräyksiä. Henkilötietolain mukaisena rekisterinpitäjänä toimii Hyvinkään kaupunki.

10. Yhteistoimintasopimuksen muuttaminen

Tämän yhteistoimintasopimuksen muutoksista päätetään sopijapuolten keskinäisin kirjallisin sopimuksin.

Osapuolten yhteisellä suostumuksella voidaan avustajakeskuksen palvelujen ja tämän sopimuksen piiriin ottaa uusia sopimuskuntia. Uuden sopimuskunnan mukaantulo edellyttää yhteistoimintasopimuksen muuttamista.

11. Muut sopimukset

Tämän yhteistoimintasopimuksen sopimuskunnat selvittävät tähän sopimukseen liittyvät päällekkäiset, voimassaolevat ja uusittavat sopimukset ja suorittavat niihin liittyvät tarvittavat toimenpiteet.

Sopimukset eivät siirry Hyvinkään kaupungin vastuulle ilman erillistä sopimuskohtaista hyväksyntää.

12. Vahingonkorvausvastuu

Avustajakeskus on vastuussa aiheuttamistaan vahingoista vahingonkorvauslain mukaisesti.

Mikäli sopijakunnat havaitsevat yksikön toiminnassa puutteita tai laiminlyöntejä, niistä tulee reklamoida kirjallisesti ohjausryhmälle. Ohjausryhmä käsittelee asian ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin tämän sopimuksen, sen liitteiden ja yksikön talousarvioin osoittamissa rajoissa.

13. Erimielisyyksien ratkaiseminen

Tästä sopimuksesta johtuvat erimielisyydet pyritään ratkaisemaan sopimuskuntien välisin neuvotteluihin. Kutsu sopimusta koskevaan neuvotteluun lähetetään viimeistään kaksi viikkoa ennen ehdotettua aikaa.

Jos yhteisymmärrykseen ei päästä, erimielisyydet ratkaistaan hallintoriita-asiana toimivaltaisessa hallinto-oikeudessa.

14. Sopimuksen voimassaolo ja irtisanominen

Tämä sopimus tulee voimaan 1.1.2018. Sopimus on voimassa määräaikaisena 31.12.2018 saakka.

Tämän jälkeen sopimus on voimassa toistaiseksi ja sopimusosapuoli voi irtisanoa sen ilmoittamalla irtisanomisesta kirjallisesti toisille sopimusosapuolille. Irtisanomisaika on yksi vuosi ja irtisanomisaika alkaa kulua sen kalenterivuoden lopusta, jona irtisanominen on toimitettu.

Sopimuksen ensimmäisessä kappaleessa tarkoitetulla tavalla irtisanonut kunta on velvollinen korvaamaan isäntäkunnalle irtisanomisesta mahdollisesti aiheutuneen vahingon. Jäljelle jäävät sopimusosapuolet pyrkivät toimillaan siihen, ettei vahinkoa syntyisi tai sen määrä olisi

mahdollisimman vähäinen. Tällaisena vahinkona tulee korvattavaksi esimerkiksi yhteistoimintasopimukseen liittyvien, kolmannen osapuolen kanssa solmittujen sopimusten ennaikaisesta päättämisestä johtuva vahinko tai varhennetun eläkkeen eläkemaksu. Yhden kunnan irtisanomisen tultua voimaan kasvavat jäljelle jääneiden sopimuskuntien maksusuodet vastaavasti.

15. Sopimuksen purku

Mikäli joku sopimusosapuoli olennaisesti rikkoo tämän sopimuksen tai sen liitteiden ehtoja tai laiminlyö sen mukaisia velvoitteitaan, sopimuskunnat sitoutuvat neuvottelemaan keinoista tilanteen korjaamiseksi sopimuksen mukaisesti. Neuvottelut järjestetään viipymättä sopijapuolten nimeämien neuvottelijoiden kesken. Mikäli neuvotteluista huolimatta rikkomustilanne jatkuu, on muilla sopimuskunnilla oikeus purkaa sopimus joko ehtoja rikkoneen kunnan osalta tai omalta osaltaan. Purkaminen on tehtävä kaikille sopimusosapuolille kohdistettavalla kirjallisella ilmoituksella. Purkaminen astuu voimaan 30 päivän kuluttua ilmoituksen tekemisestä.

16. Päiväys ja allekirjoitukset

6/5/2017

ARVIO VUODEN 2018 KUNTAKOHTAISISTA MAKSUOSUUKSISTA

Kuntien lopullinen maksuosuus avustajakeskuksen kuluista perustuu toteutuneisiin palkkatapahtumiin ja työnantajien määrään
Huom! Sijaismaksukulut (Eteran tai muun palveluntuottajan kautta tapahtuneet suoritukset) laskutetaan kunnilta todellisten todellisten kustannusten mukaisesti palveluntuottajan laskituksen perusteella.

MAKSUOSUUDET joulukuun 2016 tietojen perusteella Avustajakeskuksen kulut 2018: 157,350

	Työnantaja-asiakkaat	Maksettuja palkkoja kpl*	Summa 1	Summa 2	Yhteensä
Hyvinkää	64	84	18,310	19,610	37,920
Järvenpää	85	115	24,318	26,848	51,165
Mustijoki	16	19	4,577	4,436	9,013
Nurmijärvi	49	50	14,018	11,673	25,691
Tuusula	61	69	17,452	16,109	33,560
Yhteensä	275	337	78,675	78,675	157,350

* vain yksi palkka / avustaja / kk

5.6.2017

KESKI-UUDENMAAN AVUSTAJAKESKUKSEN PERUSTAMISSUUNNITELMA

Yleisperusteet

Kunnan on järjestettävä vammaispalvelulain mukaista henkilökohtaista apua vaikeavammmaiselle henkilölle, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua suoriutuakseen päivittäisistä toiminnoista (subjektiivinen oikeus, järjestämistapa ei). Kunta päättää järjestämistavan kunnassa käytävissä olevien järjestämistapojen mukaan. Kunta voi järjestää henkilökohtaista apua: Henkilökohtainen avustaja-järjestelmällä, palvelusetelillä tai hankkimalla avustajapalveluita ostopalveluina

Visio

Keski-Uudenmaan Avustajakeskus ohjaa ja neuvoo henkilökohtaisten avustajien työnantajia ja henkilökohtaisia avustajia työsuhteisiin liittyvissä asioissa, toimii palkkioiden sijaismaksajana sekä etsii ja välittää henkilökohtaisia avustajia. Palveluja tarjotaan Hyvinkään, Järvenpään, Mäntsälän, Pornaisten, Nurmijärven ja Tuusulan vammaispalvelujen asiakkaille. Yksikön vastuukuntana toimii Hyvinkään kaupunki.

Tavoitteena on turvata laadukkaat ja häiriöttömät palvelut, jotka mahdollistavat vammaisten henkilöiden toimimista henkilökohtaisten avustajien työnantajina. Palvelujen keskittäminen useamman kunnan yhteiseen avustajakeskukseen mahdollistaa palvelujen tuottamisen kustannustehokkaasti ja niin, että henkilöstöllä on riittävä osaaminen henkilökohtaisen avun työsuhteiden erityislaatuun liittyen.

Työnantajamalli on edullisin tapa järjestää vammaispalvelulakiin perustuvaa henkilökohtaista apua. Tavoitteena on, että Avustajakeskuksesta saatavan tuen avulla mahdollisimman moni vaikeavammmainen henkilö pystyy valitsemaan henkilökohtaisen avun toteuttamistavaksi työnantajamallin.

Toiminta-ajatus

Avustajakeskus tarjoaa henkilökohtaisten avustajien työnantajille avustajien palkanmaksuun ja muihin työnantajavelvoitteisiin sekä rekrytointiin liittyviä palveluja. Neuvontaa ja ohjausta annetaan myös henkilökohtaisille avustajille.

- neuvonta ja ohjaus työsuhteeseen liittyvissä asioissa
- palkanlaskenta ja palkkojen ja sivukulujen maksaminen ja tilitykset
- lakisääteisten vakuutusten hoitaminen
- työterveyshuollon sopimusten, maksujen ja korvaushakemusten hoitaminen

- muiden avustajasta aiheutuvien kulujen maksaminen (mm. matkat, pääsyliput)
- työnantajien ja avustajien neuvonta palkkoihin, työsuhteen ehtoihin, noudatettavaan lainsäädäntöön, kuntien ohjeistuksiin ja työehtosopimukseen liittyen
- uusien avustajien rekrytointi ja avustajien sijaisvälitys.

Tämän hetken lainsäädäntötausta

Lain vammamaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/1987) 8 §:n mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaista apua, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Henkilökohtaista apua voidaan myöntää päivittäisten toimien, työn, opiskelun, harrastusten, yhteiskunnallisen osallistumisen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämiseen. Vaikeavammaisten henkilöiden henkilökohtainen apu kuuluu kunnan erityisen järjestämiselvöllisyyden piiriin.

Vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua suoriutuakseen edellä mainituista toiminnoista eikä avun tarve johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista.

Henkilökohtaisen avun toteuttamistapoja voivat lain mukaan olla:

- henkilökohtainen avustaja, jolloin vammaisen henkilö on avustajansa työnantaja
- palveluseteli
- ostopalvelu
- kunta järjestää palvelun itse

Laki edellyttää, että vaikeavammaista henkilöä on tarvittaessa ohjattava ja autettava avustajan palkkaukseen liittyvissä asioissa, jos palvelu toteutetaan työnantajamallilla.

Palvelun toteuttaminen työnantajamallilla tarkoittaa, että vammaisen henkilö toimii avustajansa työnantajana ja saa kunnalta korvauksen avustajan palkkaamisesta aiheutuviin kustannuksiin sekä muihin kohtuullisiin avustajasta aiheutuviin välttämättömiin kustannuksiin.

Työnantajamallilla toteutetussa henkilökohtaisessa avussa tulee työsuhteessa noudatettavaksi yleinen työlainsäädäntö, mm. työsopimuslaki, työaikalaki, vuosilomalaki, vuorotteluvapaalaki, opintovapaalaki, laki nuorista työntekijöistä ja yhdenvertaisuuslaki. Henkilökohtaisten avustajien työehtosopimusta noudatetaan, mikäli työnantaja on Henkilökohtaisten avustajien työntajaliiton (Heta-liitto ry) jäsen.

Työsuhdetta koskevat työeläkelainsäädäntö, lakisääteinen tapaturmavakuutus, vapaaehtoinen ryhmähenkivakuutus sekä laki työterveyshuollosta.

Tulevat lakimuutokset

Vammaislainsäädännön uudistamistyöryhmän (VALAS) teki ehdotuksensa lainsäädännön uudistamisesta edellisellä hallituskaudella. Työryhmän työtä on jatkettu tällä hallituskaudella edellisen ehdotuksen pohjalta. Ehdotus on parhaillaan lausuntokierroksella ja uuden vammaispalvelulain pitäisi tulla voimaan 1.1.2019 alkaen. Henkilökohtainen apu tulee palvelujen toteuttamistapana entisestään korostumaan ja laajentamaan palvelujen käyttäjien määrää.

Sipilän hallituksen ohjelman mukaan vammaislainsäädännön uudistamisen tulee tapahtua niin, että uudistukset eivät saa lisätä julkisen talouden menoja. VALAS-työryhmän ehdotukset olisivat kokonaisuudessaan lisänneet vammaispalvelujen kustannuksia 22 miljoonaa euroa vuodessa. Tämän vuoksi sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö antoi tehtäväksi selvitysmies Kalle Könkkölälle esittää vaihtoehtoisia malleja, miten hallitusohjelman tavoitteet kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimiseksi voidaan saavuttaa vammaispalveluja koskevan lainsäädännön osalta niin, että samalla turvataan vammaisten henkilöiden oikeus riittäviin ja tarpeenmukaisiin palveluihin. Könkkölän raportti sisältää mm. maakunnallisten henkilökohtaisten avun keskusten perustamisen tukemaan työntäyttöä, avustamaan palkanmaksussa ja rekrytoinnissa sekä hoitamaan avustajavälitystä.

Järjestämiskuntayhtymään ja maakuntahallintoon siirtyminen

Hyvinkää, Järvenpää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen ja Tuusula suunnittelevat yhteisen sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen järjestämiskuntayhtymän perustamista 1.1.2018 alkaen. Lisäksi on valmisteilla siirtyminen maakuntahallintoon 1.1.2019 alkaen. Keski-Uudenmaan Avustajakeskuksen toiminta on liitettävissä näihin uusiin järjestämis- ja tuotantomalleihin.

Tavoitellut hyödyt ja mahdolliset uhat

Kuntien yhteisen avustajakeskuksen avulla varmistetaan, että henkilökohtaisten avustajien työnantajilla on käytettävissään työnantajuuteen tarvittava neuvonta ja ohjaus, luotettavat sijaismaksajapalvelut sekä apu avustajien ja sijaisten etsimiseen.

Kunnissa on ollut erilaisia käytäntöjä sijaismaksajuuteen liittyen. Palvelut on voitu hoitaa kokonaan tai osittain kunnan omana toimintana ja palveluja on hankittu tilitoimistoilta. Järjestelyt ovat olleet haavoittuvia, koska tehtävä on ollut kunnissa yhden työntekijän vastuulla tai tilitoimistoilla ei välttämättä ole ollut riittävästi asiantuntemusta tämän erityisryhmän palvelemiseen. Sosiaalityöntekijät ovat osittain hoitaneet työsuhteen juridiikkaan ja palkanmaksuun liittyviä tehtäviä.

Avustajakeskuksessa toiminta kootaan suurempaan yksikköön, jossa pystytään varmistamaan työntekijöiden sijaistaminen, koulutus ja osaamisen kehittäminen. Vammaispalvelujen sosiaalityöstä poistuu sinne kuulumattomia palkanmaksuun ja työsuhteen tukipalveluihin liittyviä tehtäviä.

Keskitetty toiminta luo mahdollisuuden kustannustehokkaisiin ratkaisuihin liittyen palkkahallinnon kokonaisuuteen sekä vakuutusten ja työterveyshuollon

kustannuksiin. Samalla syntyy mahdollisuus suurempien kokonaisuuksien kilpailuttaminen, mm. palkanmaksuun liittyvien työkalujen, vakuutusmaksujen ja työterveyshuollon osalta.

Ostopalvelujen sijasta voidaan tarjota yhä useammalle asiakkaalle työnantajamallia, joka kustannuksiltaan on selvästi ostopalveluja edullisempaa.

Uhkana voi olla palvelujen keskittymisen kauemmas omasta kunnasta. Avustajakeskuksen toiminnan käynnistäminen ja ylläpitäminen vaatii riittävän henkilöstöresurssoinnin ja budjetoinnin ja näiden puuttuminen vaikeuttaisi toiminnan aloittamista ja jatkamista.

Asiakkaat

Avustajakeskuksen asiakkaita ovat:

- vaikeavammaiset henkilöt, joilla on viranhaltijan päätös henkilökohtaisesta avusta
- vaikeavammaiset henkilöt, jotka harkitsevat avustajan työnantajaksi ryhtymistä
- henkilökohtaiset avustajat ja sellaisiksi aikovat

Henkilökohtaisen avun päätöksen saanut vammaisen henkilö, joka on valinnut palvelun toteuttamistavaksi työnantajamallin, voi tehdä sijaismaksajasopimuksen Avustajakeskuksen kanssa. Avustajakeskus huolehtii sopimuksen mukaisesti kokonaan tai osittain palkanmaksuun ja lakisääteisiin vakuutuksiin liittyvät tehtävät.

Avustajakeskus antaa työsuhteeseen liittyvää neuvontaa työnantajille ja henkilökohtaisille avustajille.

Henkilökohtaisen avun piirissä oleva asiakkaat, joilla oli voimassaoleva päätös (2013–2016):

Kunta	2013	2014	2015	2016
Hyvinkää	59	66	80	85
Järvenpää	121	129	137	145
Mustijoen perusturva	17	18	23	32
Nurmijärvi	48	54	73	78
Tuusula	55	79	109	125

Henkilökohtaisen avun asiakasmäärät koko vuoden aikana vuonna 2016 ja ennuste 2017

Kunta	Asiakkaat, joilla hk-avun päätös 2016	Työnantaja-asiakkaat 2016	Avustajat 2016, joille maksettu palkkaa	Ennuste hk-avun asiakkaat 2017
Hyvinkää	85	72	155	95
Järvenpää	145	86	229	160
Mustijoen perusturva	32	17	36	34

Nurmijärvi	79	49	50	85
Tuusula	126	80	133	135
Yhteensä	467	304	603	509

Henkilökohtaisen avun asiakasmäärät joulukuussa 2016:

Kunta	Asiakkaat, joilla hk- avun päätös 12/2016	Työnantaja- asiakkaat 12/2016	Avustajat 12/2016, joille maksettu palkkaa	Avustajat 12/2016, joilla työ- sopimus (arvio)
Hyvinkää	75	64	84	100
Järvenpää	138	85	115	200
Mustijoen perusturva	29	16	19	27
Nurmijärvi	72	49	50	50
Tuusula	114	61	69	72
Yhteensä	428	275	337	449

Henkilökohtaisen avun asiakasmäärät ovat kasvaneet vuosittain johtuen mm. vammaispalvelulakiin vuonna 2009 tulleesta muutoksesta, jonka perusteella vaikeavammallisille henkilöille syntyi subjektiivinen oikeus henkilökohtaiseen apuun. Henkilökohtainen apu mahdollistaa asumisen myös vammaisille henkilöille omassa kodissa palveluasuntojen sijasta.

Asiakasmäärät ovat lisääntyneet myös pienten avustajatuntimäärien osalta, koska mm. yhä useampi palveluasunnoissa ja kehitysvammaisten asumispalveluissa oleva asiakas on käyttänyt oikeutta saada henkilökohtaista apua palveluasumisen ulkopuoliseen harrastustoimintaan, yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämiseen.

Sidosryhmät

Avustajakeskuksen tärkeimpiä sidosryhmiä ovat

- kuntien vammaispalvelujen sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat, jotka tekevät henkilökohtaiseen apuun liittyvät palvelutarpeen arvioinnit ja viranomaispäätökset
- kuntien johtavat viranhaltijat ja luottamushenkilöt, jotka päättävät yhteistoimintasopimuksesta ja avustajakeskuksen resursoinnista
- vammaisjärjestöt, Heta-Liitto ry, työntekijäjärjestöt, Assistentti-info
- THL, STM, joille kuuluu tutkimus- ja kehitystoimintaa ja lainsäädännön kehittämistä.

Palvelujen toteuttamisen periaatteita

Henkilökohtaisten avustajien työnantajat ovat vaikeavammaisia henkilöitä, joilla on erilaisia toimintarajoitteita. Palvelut suunnitellaan ja toteutetaan niin, että eri tavoin vammaiset henkilöt pystyvät käyttämään niitä esteettömästi.

Toimintaa ohjaavia arvoja ovat vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeus, itsenäisen elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, tasapuolisuus, yksilöllisyys ja yksityisyys, ammatillinen asiantuntijuus sekä palvelujen luotettavuus ja laatu.

Avustajakeskus sijaitsee Hyvinkäällä. Eri kuntien asiakkaiden palvelemiseksi keskuksen työntekijät jalkautuvat vähintään kerran kuukaudessa muihin sopimuskuntiin. Näin mahdollistetaan avustajakeskuksen työntekijöiden henkilökohtaiset tapaamiset työnantajien sekä vammaispalvelujen työntekijöiden kanssa. Avustajakeskuksen työntekijät voivat tarvittaessa tehdä myös kotikäyntejä asiakkaiden luo yksin tai yhdessä myös vammaispalvelujen työntekijöiden kanssa. Yhteydenpidossa käytetään tarpeen mukaan mm. Skype-neuvottelua tai muita teknisiä mahdollisuuksia.

Palvelut

Avustajakeskuksen palveluja ovat:

- lakisääteisten työnantajavelvoitteiden hoitaminen ja/tai niissä avustaminen:
 - o palkkahallinto, sijaispalkanmaksajuu
 - o vakuutukset
 - o työterveyshuolto
- neuvonta- ja ohjauspalvelut työsuhteeseen liittyvissä asioissa
- työnantajille tarkoitetut työnantajavelvoitteisiin ja -oikeuksiin liittyvät koulutukset
- tuki avustajien rekrytointiin ja sijaisten hankintaan.

Avustajakeskuksen toiminta laajenee vaiheittain. Ensimmäisessä vaiheessa palveluihin tulevat kuulumaan lakisääteisten työnantajavelvoitteiden hoitaminen ja niissä avustaminen, työsuhteeseen liittyvä ohjaus ja neuvonta sekä avustaminen rekrytoinnissa tarvittaessa. Seuraavissa vaiheissa tulevat mukaan työnantajien koulutus sekä avustaminen sijaisten hankinnassa.

Palvelut ovat vammaispalvelulain tarkoittamaa työnantajuuteen liittyvää ohjausta ja apua, joka on vammaisille henkilöille maksutonta.

Henkilöstö

Aloittaessaan toimintansa 1.1.2018 kuuden kunnan yhteisessä avustajakeskuksessa tulee työskentelemään kolme työntekijää. Yksi keskuksen työntekijöistä toimii samalla keskuksen operatiivisena tiimivetäjänä. Tiimivetäjältä vaaditaan tehtävään soveltuva ammattikorkeakoulututkinto tai aikaisempi opistotason tutkinto. Muiden työntekijöiden pätevyysvaatimuksena on soveltuva toisen asteen koulutus.

Tiimivetäjällä on vastuu operatiivisesta johtamisesta (50%) ja palkanlaskentaan, neuvontaan ja ohjaukseen liittyvää työtä (50%). Kaikki työntekijät osallistuvat palkanlaskentaan liittyvään neuvontaan ja ohjaukseen.

Ammattitaidon kehittämiseksi ja erityisosaamisen turvaamiseksi keskuksen työntekijöille järjestetään tarvittaessa koulutusta.

Kuntien työntekijät voivat siirtyä sopimuskuntien palveluksesta keskuksen työntekijöiksi niistä kunnista, joissa on erikseen työntekijöitä henkilökohtaisen avun sijaispalvelumaksuun ja neuvontaan. Kuntien välisissä henkilöstösiirroissa tulee sovellettavaksi liikkeen luovutusta koskevat säännökset. Liikkeen luovutuksella tarkoitetaan työnantajan liiketoiminnan tai sen osan tai kunnan tai kuntayhtymän toiminnallisen osan luovuttamista toiselle työnantajalle, jos luovutettava osa pysyy luovutuksen jälkeen samana tai samankaltaisena. Irtisanomisia ei tarvita. Luovutettava kunta lakkauttaa yleensä ne toimet, joista henkilöt siirtyvät luovutuksensaajan palvelukseen. Vastaanottava kunta taas perustaa toimet.

Yksikön organisatorinen ja juridinen asema

Yhteistä avustajakeskusta suunniteltaessa on ollut lähtökohtana ns. vastuukunta malli, jolla tarkoitetaan sopimusyhteistyötä, jossa avustajakeskus hoitaa tehtävän yhden tai useamman kunnan puolesta. Yhteistyö perustuu kuntien väliseen sopimukseen. Vastuukunta sitoutuu tehtävän hoitamiseen ja vastaa omalla organisaatiollaan tehtävän toteutuksesta. Yksikön vastuukuntana toimii Hyvinkään kaupunki. Yksikön aloittaessa sopimuskuntia ovat Hyvinkää, Järvenpää, Nurmijärvi, Tuusula sekä Mäntsälä ja Pornainen (Mustijoen perusturva).

Avustajakeskus tulee Hyvinkään kaupungin organisaatiossa olemaan osa Hyvinkään kaupungin sosiaali- ja terveystoimen palveluita.

Yksikön operatiivisesta johtamisesta vastaa tiimivastaava, joka työskentelee Hyvinkään vammaispalvelujen johtavan sosiaalityöntekijän alaisena.

Avustajakeskuksen hallinto ja päätöksenteko

Avustajakeskuksen hallinnosta ja sitä koskevasta päätöksenteosta vastaa Hyvinkään kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta. Yhteistoiminnan järjestämistä varten perustetaan sopimuskuntien nimeämistä johtavista sosiaalitoimen viranhaltijoista koostuva ohjausryhmä. Ohjausryhmän tehtävänä on keskuksen talousarvioesityksen valmistelu ja esitysten tekeminen keskuksen toiminnan kehittämisen ja muutostarpeista, sekä sopimusosapuolten välisen yhteistyön järjestäminen. Ohjausryhmä voi tehdä harkintansa mukaan sopimuskunnille esityksiä sopimuksen tai perustamissuunnitelman muutoksista.

Kuntien nimeämät vammaispalvelujen edustajat muodostavat projektiryhmän, joka seuraa ja kehittää avustajakeskuksen operatiivista toimintaa. Nämä edustajat toimivat myös yhteyshenkilöinä kuntien ja avustajakeskuksen välillä.

Prosessit

1.1.2018 Avustajakeskuksen ydinprosesseja ovat avustajien palkanmaksu ja työsuhteeseen liittyvä neuvonta- ja ohjaustyö. Keskus avustaa myös tarvittaessa avustajien rekrytoinnissa ja sijaisten hankinnassa. Prosesseja tullaan tarkentamaan myöhemmin; nämä tarkennukset eivät kuitenkaan edellytä perustamissuunnitelman muuttamista.

Avustajakeskus

- Perehdyttää uudet henkilökohtaisen avun asiakkaat toimimaan työnantajina
- Avustaa avustajan/ työntekijän rekrytoimisessa sekä työ sopimuksen tekemisessä
- Maksaa avustajien palkat sekä verohallinnon, vakuutusyhtiöiden ja työterveyshuollon maksut
- Antaa neuvoa ja ohjausta työnantajuuteen liittyvissä asioissa avustettaville ja avustajille
- Järjestää avustettaville/ työnantajille koulutusta työnantajavelvoitteisiin ja oikeuksiin liittyvissä asioissa

Kuntien vammaispalveluiden sosiaalityöntekijät tekevät päätöksen henkilökohtaisesta avusta työnantajamallilla ja vastaavat vammaisten sosiaalityöstä koko prosessin ajan.

Prosessikuvaus liitteessä 1.

Toimitilat

Avustajakeskus tulee sijoittumaan vastuukunnan olemassa oleviin toimitiloihin, eikä tarvitse uusia. Toimitiloihin pitää olla esteetön kulku, koska asiakkaat ovat vaikeavammaisia henkilöitä.

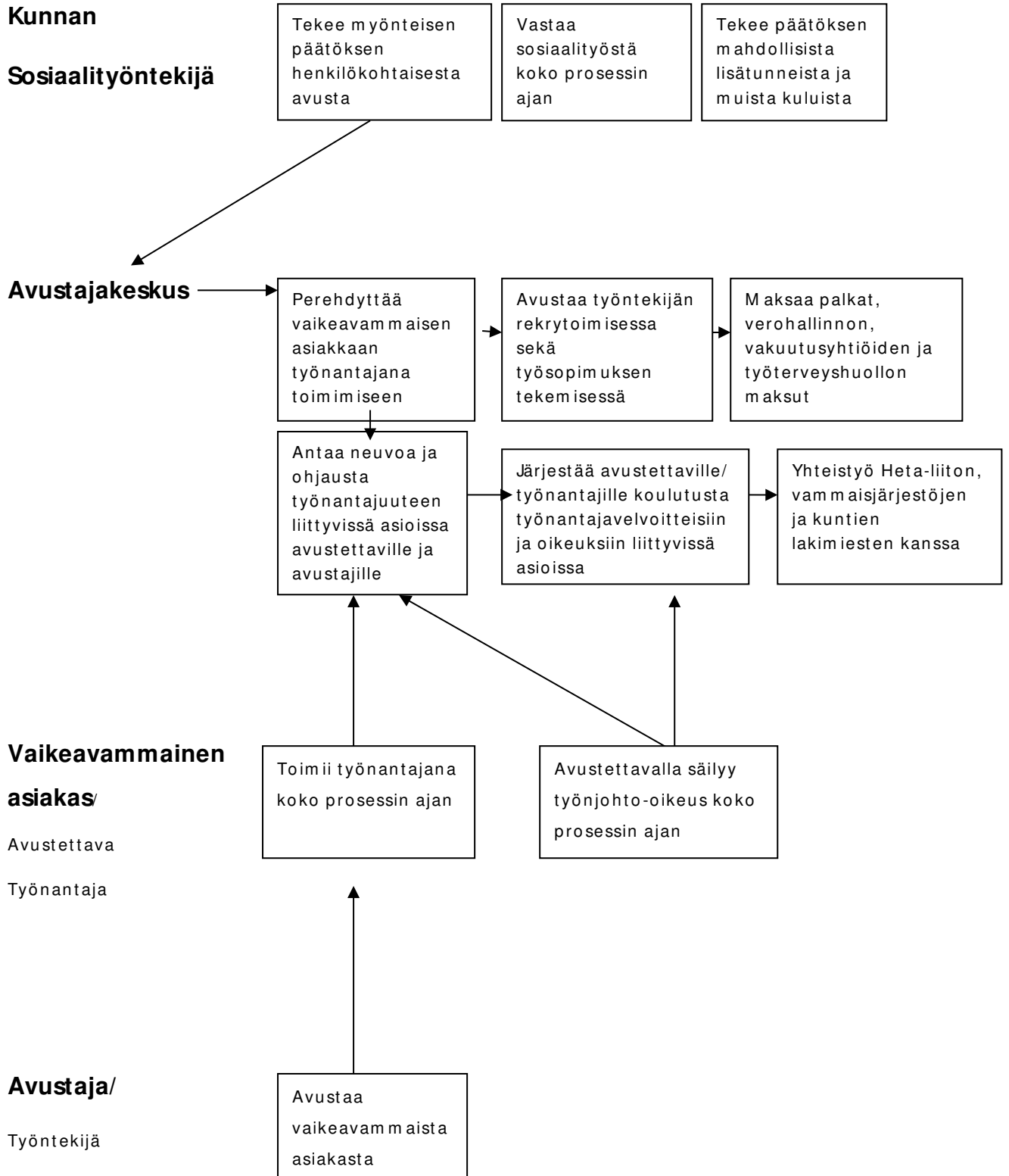
Tietotekniikka ja palkkatyökaluohjelmisto

Avustajakeskuksen henkilökunnalla on käytössä yleisesti käytettyjen tietokoneohjelmien lisäksi kuntien asiakastietojärjestelmät Effica ja Pro Consona.

Avustajakeskuksen käyttöön hankitaan palkkatyöohjelma, joka on räätälöity kuntien vammaispalveluiden henkilökohtaisen avun sijaismaksajamallia varten.

Liite 1

Prosessikaavio

HENKILÖKOHTAISEN AVUN AVUSTAJAKESKUKSEN PERUSTAMINEN

Vam § % % % 004 / % % % 003

Vammaispalvelujen päällikkö käsittelee henkilökohtaisen avun avustajakeskuksen perustamisesta Hyvinkäälle.

Yhteinen avustajakeskus on tulossa Hyvinkäälle jossa Hyvinkää toimii samalla vastuukuntana. Muita mukana olevia kuntia ovat Tuusula, Järvenpää, Mäntsälä, Pornainen ja Nurmijärvi. Pääpiirteissään keskuksen tavoitteena on luoda palvelut, jotka mahdollistavat vammaisten henkilöiden toimimista työnantajina ja rohkaisevat valitsemaan henkilökohtaisen avun toteuttamistavaksi työantajamallin.

Avustajakeskuksen hyödyt ovat

- Palvelujen keskittäminen yhteiseen avustajakeskukseen on kustannustehokasta
- varmistaa palvelujen häiriöttömän toteutumisen (mm. henkilökunnan sijaistukset)
- mahdollistaa henkilöstön erityisosaamisen liittyen työsuhteen erityislaatuisuuteen
- mahdollistaa mm. vakuutusten ja työterveyshuollon sekä palkkatyökaluohjelmien kilpailuttamisen suurempina kokonaisuksina
- sopii hyvin meneillään olevaan sote-uudistukseen, mutta on siitä riippumaton operatiivinen asia

Avustajakeskuksen palvelut

- lakisääteisten työnantajavelvoitteiden hoitaminen ja/tai niissä avustaminen:
- palkkahallinto, sijaispalkanmaksu
- vakuutukset
- työterveyshuolto
- korjauspalvelut työsuhteeseen liittyvissä asioissa työnantajille ja työntekijöille
- tuki avustajien rekrytointiin
- avustajien sijaisvälitys

Keskusteltiin samalla mm. myös avustajakeskuksen prosesseista, hallinnosta ja päätöksenteosta, toiminnan käynnistämisestä sekä kustannusten jaosta kuntien kesken jne.

Ehdotus

Pj

Vammaisneuvosto

- sai hyvän ja selkeän selonteon avustajakeskuksen perusteista ja pitää keskusta kannatettavana asiana.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

ote
vanhus- ja vammaispalvelujen
päällikkö